

Д-р екон. наук, Гринько Т. В., Михайлюк Я. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ**

Економічна ефективність є одним з основних критеріїв для оцінки результативності діяльності будь-якого підприємства, зокрема й аграрних. В умовах сільського господарства, яке характеризується специфічними умовами, такими як сезонність виробництва, змінність природних факторів (погода, клімат), високий рівень залежності від зовнішніх чинників, а також значна частка ручної праці, економічна ефективність набуває особливо важливого значення. Цей показник не тільки демонструє результативність використання наявних ресурсів, але й дає змогу оцінити здатність підприємства досягати бажаних результатів при мінімальних витратах. Економічна ефективність відображає рівень оптимізації виробничих процесів, правильність вибору ресурсів, а також ефективність їхнього використання для досягнення максимального доходу. Це є основою для визначення фінансової стійкості, та конкурентоспроможності.

В аграрному секторі економічна ефективність часто залежить від ряду зовнішніх факторів: погодних умов, ринкових цін на продукцію, вартості енергоресурсів та ін. Тому в процесі оцінки ефективності важливо враховувати також фактори ризику, пов'язані з природними катастрофами, коливаннями ринкових умов та іншими непередбачуваними обставинами. Оцінка економічної ефективності в аграрному виробництві також допомагає визначити резерви для зниження витрат, впровадження інноваційних технологій, удосконалення управлінських процесів, що в сукупності сприяють поліпшенню фінансових показників підприємства.

Загалом, економічна ефективність є важливим орієнтиром для прийняття дієвих управлінських рішень, оскільки дозволяє визначити стратегічні напрями розвитку компанії, а також адаптацію до постійно змінюваних умов ринку та клімату.

Економічна ефективність є основним показником, що характеризує здатність аграрних підприємств досягати сталого розвитку, підвищувати прибутковість і забезпечувати свою конкурентоспроможність на ринку. В умовах змінного економічного середовища, що супроводжується численними викликами для аграрного сектору, оптимізація економічної ефективності стає необхідною умовою для успішного функціонування підприємств.

Аграрний сектор займає важливу позицію в економіці країни, оскільки він не лише забезпечує продовольчу безпеку, а й є важливим елементом для розвитку інших галузей. В Україні сільське господарство не тільки задовольняє внутрішні потреби у продуктах харчування, але й є основним постачальником сировини для харчової та переробної промисловості, а також важливим гравцем на міжнародних ринках завдяки експорту агропромислової продукції. Проте для збереження і покращення конкурентоспроможності вітчизняних аграрних підприємств необхідно активно працювати над підвищенням їх економічної ефективності.

Для цього підприємствам потрібно впроваджувати інноваційні рішення, автоматизацію процесів, ефективне управління ресурсами, застосування сучасних агротехнологій і практик. Тільки при таких умовах аграрні підприємства зможуть забезпечити сталий розвиток, підвищити свою фінансову стійкість і адаптуватися до сучасних вимог ринку.

Зважаючи на постійні зміни на глобальних ринках та необхідність адаптації до нових умов і викликів (зміни клімату, нові технології, зростання витрат на енергоносії), сільськогосподарські підприємства повинні ефективно використовувати свої ресурси. Відтак, підвищення економічної ефективності має стати основним стратегічним напрямом розвитку таких підприємств. Це дозволить не тільки збільшити прибутковість, а й забезпечити стійкість бізнесу в умовах мінливих зовнішніх факторів. Фактори, що визначають економічну ефективність сільськогосподарських підприємств, не існують окремо, вони взаємопов'язані і функціонують як складові єдиної системи. Природні умови, технічні інновації, економічні умови, соціальна політика та державне регулювання взаємодіють один з одним, іноді посилюючи, а іноді знижуючи ефективність сільськогосподарського виробництва. Тому важливо враховувати комплексний вплив усіх цих факторів при оцінці економічної ефективності.

Підвищення ефективності вимагає комплексного підходу, що включає як внутрішні фактори (технологічні нововведення, організація праці, управлінські рішення), так і зовнішні умови (зміни ринку, соціальна політика, державні стимули). Для цього важливо інтегрувати економічні, організаційні, соціальні та фінансові чинники, спрямовані на досягнення максимального результату [1; 3].

Проте, навіть якщо підприємство в Україні застосовує сучасні технології обробки ґрунту, обмежений доступ до ринку збуту через погану інфраструктуру може знижувати ефективність через високі витрати на транспортування. Тому ефективність підприємства залежить не лише від внутрішніх чинників, а й від зовнішніх умов, що потребують комплексного підходу до вирішення проблем.

Отже, економічна ефективність є ключовим показником для оцінки результативності діяльності аграрних підприємств, який безпосередньо впливає на їх здатність досягати стабільного розвитку та забезпечувати конкурентоспроможність на ринку. У сучасних умовах, коли аграрний сектор стикається з численними викликами, такими як зміни клімату, зростання витрат на енергоносії та необхідність адаптації до нових технологій, підвищення ефективності виробництва стає стратегічним пріоритетом для підприємств.

Список використаних джерел:

1. Голубева Т.С., Колос І.В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 5(59). С. 56–60.
2. Гринько Т.В. Напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі міжнародного туризму в Україні. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2012. Випуск 6 (4). Т. 20. № 10/1. С. 12–16.
3. Гринько Т., Вознюк О. Оцінка фінансового потенціалу підприємства-боржника в процедурі банкрутства. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2021. 12 (24). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/600>. (дата звернення: 23.02.2025).